

**İLKÖĞRETİM 6. VE 7. SINIF SOSYAL BİLGİLER COĞRAFYA
KONULARINDA ÇALIŞMA YAPRAĞI VE DİLSİZ HARİTA
KULLANIMININ ÖĞRENCİ MOTİVASYON VE
BAŞARISI ÜZERİNE ETKİSİ**

Yrd.Doç.Dr. Adem BAŞIBÜYÜK*

Arş.Gör. Yahya ÇIKILI*

ÖZET

Bu çalışmada çalışma yaprakları ve dilsiz harita kullanımının ilköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersi içinde yer alan coğrafya konularında öğrenci başarısı ve motivasyonu üzerine etkisi araştırıldı.

Araştırma bir okulda 6. sınıflarda “Türkiye’imiz” ünitesi, 7. Sınıflarda “Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri” ünitesi süresi boyunca çalışma yaprakları ve dilsiz haritaların kullanımı ile gerçekleştirildi. Çalışma sırasında gözlem formu kullanıldı. Öğrenci başarısı seviyesini belirlemeye yönelik olarak ta ünite başarı testi uygulandı.

Anahtar Sözcükler : Sosyal Bilgiler, Coğrafya, Dilsiz Harita, Çalışma Yapağı

**THE EFFECT ON THE STUDENT MOTIVATION AND SUCCES OF THE
USING OF THE MUTE MAP AND WORKSHEET FOR BEING WORKED THE
GEOGRAPHY SUBJECT TOOK PLACE IN THE SOCIAL SCIENCES IN THE 6TH
AND 7TH CLASSROOMS OF THE PRIMARY EDUCATION**

SUMMARY

The Effect On The Student Motivation And Succes Of The Using Of The Mute Map And Worksheet For Being Worked The Geography Subjects Took Place In The Social Sciences In The 6 Th And 7 Th Classrooms Of The Primary Education

This study explores the effect of using worksheets and mute map on student success in geography of elementary social sciences course on 6 th and 7 th grades.

The units are in which the research is+ carried out “Our Country” on 6 Th grade and “Geographical Regions of Our Country” on 7 th grade. During this units, worksheets and mute map activities are implemented. An observation form is filled out to determine the student participation as an indicator to the student motivation. A successiontest is implemented to collect data about the level of student success.

---

* Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi.

Keywords : Social Science, Geography, Mute Map, Work Sheet

İçinde bulunduğumuzda çağda gelişmiş ülkeler düzeyine ulaşabilmek için eğitime ağırlık verilmesi gerekliliği bilinen bir gerçektir. Çünkü ülkelerin en önemli yatırım odağı insandır. Bir ülkede insanlardan beklenen davranış değişikliklerinin en iyi şekilde gerçekleştirilebilmesi için planlı eğitim zorunlu hale gelmiştir (Şahin, 1988). Planlı eğitimin yürütüldüğü okullara ise öğrencileri üst öğrenime hazırlama, genel kültür kazandırma, mesleğe hazırlama, kendini geliştirme gibi oldukça büyük görevler yüklenmiştir. Okulların bu büyük görevleri yerine getirebilmeleri için çeşitli öğretim programları hazırlanmıştır (Beydoğan, 1996, Şahin, 1998). Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve ilköğretim okullarında uygulanmakta olan öğretim programı içinde yer alan derslerden birisi de sosyal bilgiler dersidir.

Sosyal bilgiler dersi Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi dersleri birleştirilmesi ile 1968 ilkököl programında yerini almıştır. İlköğretim programında sosyal bilgiler dersinin amaçları;

1. Vatandaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden,
2. Toplumda insanların birbirleri ile olan ilişkileri yönünden,
3. Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri bakımından,
4. Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden

şeklinde dört ana başlıkta toplanmıştır (M.E.B., 1995).

Bu amaç gruplarına baktığımız zaman çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri bakımından öğrencilerin yetiştirilmesi ile ilgili hedefler coğrafya konularını oluşturmaktadır. Coğrafya, dünya yüzeyinde görülen fiziksel, biyolojik ve insanlarla ilgili olaylarla, bu olayların dağılımını bilimsel yönden açıklamaya çalışan disiplin alanı (Erden, 38), yeryüzünü inceleyen bilim (Doğanay, 1999, s.34) şeklinde tanımlanmaktadır. Coğrafya ilköğretim ders kitaplarında ise, yeryüzüne bağlı çeşitli olayları tanıtan, bu olayların oluş, dağılım ve sonuçlarını ortaya koyan, bunların insanlarla olan karşılıklı etkileşimlerini açıklayan bilim (M.E.B., 1998, s. 36) şeklinde ifade edilmektedir.

Coğrafyadan elde edilen bilgilerle öğrencilerin toplumsal yaşam, ekonomi, kültürle ilgili çok çeşitli genellemelere ulaşması mümkündür. Öğrenciler bu genellemeler sayesinde çeşitli bölge ve ülkelerin ekonomisi, siyasal ilişkileri, toplumsal yaşamları hakkında fikir yürütebilir, ve sorunlara çözüm üretebilirler (Erden, s. 39). Coğrafya bilmek dünyayı görmek, bilmek demektir. Aynı zamanda coğrafya milli kültürün kaynağı niteliğindedir (Doğanay, 1999, s. 5). Coğrafya öğrencilere içinde yaşadığı yeri, ülkesini, dünyayı tanımasını sağlar. 21. yüzyıl insanı, sosyal problemlerin içinden çıkmasını bilen bir insan olarak düşünülmektedir.

Bunun yanında yaşadığı dünyayı iyi anlayabilmek için coğrafyayı anahtar olarak kullanmak zorundadır. Bu durum bir problemin çözümünün coğrafya eğitimini iyi almış insanlardan geçer düşüncesini ortaya koymaktadır (Stealman-Jozeph-H, 1991, Aktaran, Taşlı, 1998, s. 17-18).

Bir eğitim sisteminin verimliliğini öğretim programında belirtilen amaçlar doğrultusunda öğrencilerde meydana gelen davranış değişiklikleri belirler. Programda belirtilen amaçlara ulaşma dereceleri öğrenme düzeylerinin gelişmesi veya zihindeki şemaların artmasına yol açar ve bu da öğrenme-öğretme sürecinin etkili kılınması ile gerçekleşir. Eğitim sisteminin en dinamik işlevsel ögesi olan öğrenme-öğretme süreci iki temel üzerine kuruludur. Bunlardan birincisi doğrudan süreçte yer alan öğrencileri ilgilendiren öğrenme, diğeri ise öğrenmenin oluşmasına destek sağlayan, öğrenme ortamının organizasyonunda etkili olan öğretme sürecidir. Öğrenme-öğretme sürecinde etkililikten söz edildiğinde üzerinde durulması gereken en önemli nokta öğrenmedir (Öztürk, 1999, s. 51-55)

Öğrenme, bireyin çevresi ile etkileşimi sonucunda davranışlarında meydana gelen kalıcı ve izli davranış değişiklikleri (Ertürk, 1985, s. 13) olarak tanımlanmaktadır. Öğrenmenin gerçekleşmesinde bireyin kendi yaşantısı ve çevre ile etkileşimi esas olduğundan bilgiyi yapılandırarak olan da bireyin kendisidir (Saban, 2000, s. 128).

Öğrenmeyi etkileyen faktörler iç ve dış olmak üzere iki başlıkta incelenmektedir. Öğrenmeyi etkileyen iç faktörlerden birisi de motivasyon (güdülenme) dir (Akbaba, 1995, 10). Motivasyon, okuldaki öğrenci davranışlarının yönünü, kararlılığını belirleyen en önemli güç kaynaklarından birisidir. Motivasyon, hem çekici hem de engelleyici bir özellik taşır. Kişinin hemen hemen yaptığı her şeyin ardında yer aldığı için ilgi çekici özelliğe sahiptir (Morgan, 1984, s.190). Okulda ortaya çıkan öğrenme problemlerinin bir çoğunun kaynağı motivasyon olarak belirtilmektedir (Yılmaz, 1995, 67-73). Okul ortamında öğrenmeyi gerçekleştirme yönünde motivasyon ile ilgili bir çok araştırma yapılmış ve kuramlar geliştirilmiştir.

Okulda sınıf ortamında öğrenmenin gerçekleşmesinde öğretmen-öğrenci iletişim ve etkileşimi çok önemlidir. İletişim, “davranış değişikliği meydana getirmek üzere fikir, bilgi, haber, tutum, duygu ve becerilerin paylaşılması süreci (Çilenti, s. 43) olarak tanımlanmaktadır. İletişimin olduğu yerde etkileşimin de olması gerekir. Öğrenmenin gerçekleşebilmesi de öğrenme ortamlarındaki etkileşimin derecesi ile ilgilidir. Sınıf içi etkileşimin gerçekleştirilebilmesi için de öğretmenin dersini iyi planlaması, öğrenci ihtiyaçlarını, ilgilerini, dikkate alması ve öğrencilerini dikkatli dinlemesi gerekir.

Okul ortamında öğrenci başarısı daha çok ölçüm sonuçlarından elde edilen sonuçlar üzerinden akademik öğrenme ile ortaya konmaktadır. Öğretmen okul ortamında öğrenci başarısını yükseltebilmek için planlama aşamasında öğretmen-öğrenci etkileşimini artırıcı etkinliklere yer vermesi gerekir (Şahin, 1998, s. 14). Öğretmen öğrencilerle yakın iletişim

kurmalıdır. Öğretmen-öğrenci etkileşiminin denkleştirilmesi öğrenci başarısını arttırıcı bir etkiye sahiptir (Şahin, 1998, s. 9-15).

Coğrafya dersi genellikle öğretmen ve öğrenciler tarafından şehirlerin, bölgelerin, ovaların vb. coğrafi yerlerin öğrenilmesi, ezberlenmesi olarak algılanmakta ve bu durum öğrencilerin coğrafya konularından zevk almalarını ve öğrenmelerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Halbuki günümüzde geleneksel eğitim anlayışından hızla çağdaş eğitim anlayışına geçiş söz konusudur. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir takım düzenlemelerde çağdaş eğitim anlayışına paralel olarak öğrenci merkezli öğrenme-öğretme sürecinin ön plana çıkarıldığını görmekteyiz. Bu bağlamda öğretmenin temel işlevi, öğrencilerin öğrenmeye aktif katılımı için yardımcı olmak ve onların, önceki bilgileri ile anlamlı bağlar kurmalarını sağlamaktır (Copley, 1992, aktaran, Şahin, 2001, s. 465). Son zamanlarda sosyal bilgilerde öğrenme üzerine yapılan çalışmaların çoğu aktif öğrenme üzerine yoğunlaşmaktadır (Şahin, 2001, s. 465). Coğrafya öğretmenlerine göre de toplumsal olayları, sorunları ve yapıyı konu alan, genel kültür kazandıran, çevreye uyumu sağlayan ve toplumsal yönden bireyleri biçimlendiren ders olarak ifade edilmektedir. Bu denli önemli bir alan olan coğrafya konularının öğretim yöntem ve etkinlikleri açısından sürekli çağdaşlaşma ihtiyacı duyan derslerin en başından gelen derslerden biri olması gibi zorunluluğu bulunmaktadır (Özoğlu, 1987, s. 3-31).

Sosyal bilgiler dersi içinde yer alan coğrafya konularının öğretimi sırasında öğrencilerin aktif katılımını gerçekleştirebilecek araştırmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. İlköğretim programında yer alan sosyal bilgiler dersinde kullanılacak araç ve gereçler arasında dilsiz haritalar ve çalışma yaprakları da yer almaktadır (M.E.B. 1995).

PROBLEM

İlköğretim 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi içinde yer alan coğrafya konularının öğretiminde çalışma yaprakları ve dilsiz haritaların kullanımının öğrenci motivasyonu ve başarısı üzerine etkisi nedir?

Alt Problemler

Yukarıda belirtilen probleme bağlı olarak şu alt problemlere cevap aranacaktır.

1. İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konularının öğretimi sırasında çalışma yaprak ve dilsiz haritaların kullanımının öğrenci başarısı üzerine etkisi nedir?
2. İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konularının öğretimi sırasında çalışma yaprak ve dilsiz haritaların kullanımının öğrenci başarısı üzerine etkisi nedir?

3. İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konularının öğretimi sırasında çalışma yaprak ve dilsiz haritaların kullanımının öğrencinin derse katılımı üzerine etkisi nedir?
4. İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konularının öğretimi sırasında çalışma yaprak ve dilsiz haritaların kullanımının öğrencinin derse katılımı üzerine etkisi nedir?
5. Çalışma yaprakları ve dilsiz haritaların ilköğretim 6. ve 7. sınıfta öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin başarıları üzerinde etkisi nedir?

YÖNTEM

Çalışmada deneysel yöntem kullanılmıştır. Uygulama yapılan okulda 6/A ve 7/A sınıfları deney grubu, 6/B ve 7/B sınıfları da kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubu olarak belirlenen 6/A sınıfında “Türkiye’imiz”, 7/A sınıfında “Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri” ünitelerinde dersler çalışma yaprakları ve dilsiz haritalarla yürütüldü. 6/B ve 7/B sınıflarında ise geleneksel olarak derslere devam edildi.

Çalışma yapılan okulun belirlenmesi sırasında Erzincan İl merkezinde kadrolu Sosyal Bilgiler Öğretmeni bulunan tüm okullarla görüşüldü ve istekli okul ve öğretmenler belirlendi. Çalışma bir okulda Vali Recep Yazıcıoğlu İlköğretim Okulu’nda yürütüldü.

Çalışma yapılacak okulun belirlenmesinden sonra İlköğretim 6. sınıf “Türkiye’imiz” ünitesi ile 7. sınıf “Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri” ünitelerindeki hedefler incelendi. 6. sınıf “Türkiye’imiz” ünitesinde bilişsel alana ait 19 bilgi, 7 kavrama, 1 değerlendirme, duyuşsal alana ait 3 hedef, 7. sınıf “Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri” ünitesinde ise bilişsel alanlara ait 10 bilgi, 14 kavrama düzeyinde hedef olduğu belirlendi.

Hedeflerin incelenmesinden sonra üniteye yer alan konularla ilgili çalışma yaprakları ve dilsiz haritalar hazırlandı. Hazırlanan çalışma yaprakları ve dilsiz haritalar ilköğretim okullarında sosyal bilgiler dersini yürüten öğretmen ve fakültede Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi dersini yürüten öğretim elemanları ile birlikte değerlendirilerek son şekli verildi.

Uygulama yapılan okulda sosyal bilgiler dersini yürüten öğretmene çalışma yapraklarının kullanımı ile bilgi verildi. Sınıfta yapılan uygulamalarla ilgili öğrenci katılımını belirlemeye yönelik olarak bir gözlem formu hazırlandı. Hazırlanan gözlem formunun kullanımı ile ilgili fakültede Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencilerinden öğretmenlik uygulamasına katılan öğrenciler belirlendi ve formun kullanımı ile ilgili bilgi verildi.

Yapılan uygulama sonunda uygulamaya katılan ilköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin “Türkiye’imiz” ve “Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri” ile ilgili başarı testi hazırlandı. Başarı

testinin hazırlanması sırasında, ünite dergilerindeki sorular, önceki yıllara ait seviye tespit sınavı soruları, LGS soruları incelendi.

VERİLERİN ANALİZİ

Çalışma sonucunda elde edilen veriler ortalama, standart sapma ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniği ile analiz edildi.

BULGULAR ve YORUMLAR

Tablo I. Araştırmaya Katılan Öğrenci Sayıları

	F	%
Deney Grubu 6/A	29	25,9
Kontrol Grubu 6/B	29	25,9
Deney Grubu 7/A	26	23,2
Kontrol Grubu 7/B	28	25
TOPLAM	112	100

Tablo I de görüldüğü gibi araştırmamızda 6/A sınıfına devam eden 29, 6/B sınıfına devam eden 29, 7/A sınıfına devam eden 26, 7/B sınıfına devam eden 28 öğrenci olmak üzere toplam 112 öğrenci yer almıştır. Bunlardan 55 öğrenci deney grubunda, 57 öğrenci ise kontrol grubunda yer almaktadır.

Tablo II. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

	F	%
Erkek Öğrenci	49	43,8
Kız Öğrenci	63	56,2
TOPLAM	112	100

Tablo II incelendiğinde araştırmaya katılan erkek öğrencilerin sayısı 49, kız öğrencilerin sayısı ise 63'tür. Erkek öğrencilerin oranı %43,8 kız öğrencilerin oranı da 56,2'dir. Araştırmanın yapıldığı sınıflarda kız ve erkek öğrencilerin oranı birbirine yakındır.

Tablo III. Araştırma Gruplarının Ortalamaları

	Ortalama	SS
D1	64,28	10,40
K1	46,00	8,61
D2	66,31	8,67

K2	50,00	8,74
----	-------	------

F=34,349 p≤.05

Tablo III incelendiğinde genel olarak deney grupları ile kontrol grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunduğu tespit edilmiştir. Tabloda 6/A sınıfının yer aldığı D1 grubunun ortalaması 64,28, 6/B sınıfının yer aldığı K1 grubunun ortalamasının 46,00 olduğu görülmektedir. Yine 7/A sınıfının bulunduğu D2 grubunun ortalamasının 66,31, 7/B sınıfının yer aldığı K2 grubunun ortalamasının 50,00 olduğu görülmektedir. Genel test sonuçlarının elde edilmesinden sonra hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğunun anlaşılması için Tukey HSD testi gerçekleştirilmiştir. Burada tablo IV' te verilen her bir grubun ortalamasının diğer gruplarla istatistiksel açıdan anlamlı bir ortalama farkı olup olmadığı görülmektedir.

Tablo IV. Ortalama Farkları Tablosu (Tukey HSD Test Sonuçları)

Gruplar	Gruplar	Ort. Fark.	SS	P
D1	K1	18,307*	2,417	,000
	D2	-2,038	2,483	,414
	K2	14,269*	2,436	,000
K1	D1	-18,307*	2,417	,000
	D2	-20,345*	2,487	,000
	K2	-4,038	2,440	0,101
D2	D1	2,038	2,483	,414
	K1	20,345*	2,487	,000
	K2	16,306*	2,504	,000
K2	D1	-14,269*	2,436	,000
	D2	4,038	2,440	,101
	K1	-16,306*	2,504	,000

*0 : p≤.05

Tablo IV'te Tukey test sonuçlarına göre D1 grubu ile K1 grubu arasında, D2 grubu ile K2 grubu arasında p≤.05 düzeyinde anlamlı ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. D1 grubu ile K1 grubunun ortalama farkı 18,307, D2 grubu ile K2 grubu arasındaki ortalama farkı ise 16,306 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre yapılan çalışma sonucunda ilköğretim 6. Ve 7. Sınıf sosyal bilgiler dersi içinde yer alan coğrafya konularının öğretiminde çalışma yaprakları ve dilsiz haritaların kullanımının deney grubunda yer alan öğrencilerin başarısını artırdığı tespit edilmiştir.

Tablo VI. Kız-erkek öğrenciler arasındaki başarı farkları tablosu

	Ortalama	SS
Erkek	56,63	12,44
Kız	56,30	12,86

F=0,001

p≤0,9

Yapılan çalışmada kız ve erkek öğrencilerin başarıları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Erkek öğrencilerin ortalaması 56,63, kız öğrencilerin ortalaması da 56,30 olarak tespit edilmiştir. Bu da çalışma kağıtları ve dilsiz haritaların kullanımının ilköğretim 6. ve 7. Sınıf sosyal bilgiler dersi içinde yer alan coğrafya konularının öğretiminde cinsiyet farklılıkları üzerinde etkisi olmadığını göstermektedir.

Çalışma sırasında yapılan gözlem sonuçları, öğrencilerin derse katılımı, öğretmen anlatımı, yazdırma, öğrencilerin soru sorma etkinlikleri, sorulan sorulara cevap verme etkinlikleri, bağımsız çalışma etkinlikleri gruplandırıldı. Bu gruplama sonucunda deney gruplarının yer aldığı sınıflarda öğretmen anlatımının 10-15 dakika arasında, kontrol gruplarında öğretmen anlatımının yaklaşık dersin tamamını aldığı belirlendi. Deney gruplarında öğrencilerin dersin 15-20 dakikasını bireysel ya da grup halinde çalışarak geçirdikleri, kontrol grubundaki öğrencilerin dersin tamamında pasif dinleyici veya öğretmen söylediklerini yazarak geçirdikleri belirlendi. Deney grubundaki öğrencilerin çalışma kağıtları ve dilsiz haritalar üzerinde çalışırken öğretmene daha çok soru yönelttikleri, dersin sonunda dersin değerlendirilmesi bölümünde sorulan sorulara daha aktif cevap verdikleri belirlendi. Bu sonuçlara göre çalışma yaprakları ve dilsiz haritaların, öğrencilerin öğrenme materyali ile yüzyüze gelme ve öğrenme materyali ile etkileşimde bulunarak öğrenmeyi gerçekleştirmede öğrencileri motive edici özelliğe sahip olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Yapılan çalışma sonucunda çalışma yaprakları ve dilsiz haritaların öğrencilerin sınıf içi etkinliğe katılmada olumlu yönde etkili olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda çalışma yaprakları ve dilsiz haritaların öğrencilerin akademik başarıları üzerinde de olumlu etkisi olduğu saptanmıştır.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin katıldıkları ders konuları ve konular için ayrılan süre eşit olmasına rağmen öğrencilerin derse katılım ve başarı testi sonucuna göre

anlamli farklılıklar bulunmuştur. Elde edilen istatistiksel verilere göre deney grupları ile kontrol grupları arasında öğrenci başarısı arasında $p \leq 0.05$ seviyesinde anlamli farklar elde edilmiştir.

Gözlem formundan elde edilen sonuçlara göre deney grubu ile kontrol grupları arasında derse etkin katılım yönünden de farklar ortaya çıkmıştır. Deney grubunda öğrencinin aktif katılımı olduğu halde kontrol gruplarında daha çok öğrencilerin pasif dinleyici veya yazma etkinliği çerçevesinde dersleri yürüttükleri belirlenmiştir.

ÖNERİLER

1. İlköğretim sosyal bilgiler dersini yürüten öğretmenler öğrenci katılımını sağlamak ve başarısını yükseltmek için çalışma yaprakları ve dilsiz haritaları kullanmaları gerekir.

2. Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılanması çerçevesinde uygulama çalışmalarına katılan öğrencilerin ve öğretmenlerin bu yöndeki çalışmalara katılımı desteklenebilir.

3. Eğitim Fakülteleri ile ilköğretim okullarının işbirliği artırılarak öğretmenlere çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanımı konusunda destek verilebilir.

4. Bu çalışmada çalışma yaprakları ve dilsiz haritaların ilköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde kullanılmasının öğrenci başarısı üzerine etkisi araştırılmıştır. Ancak ezberlenmesi veya anlatıma dayalı bir ders olduğu düşünülen coğrafya konularının öğretimi için kullanılabilen materyal ve etkinliklerle ilgili yeni araştırmalara ihtiyaç vardır.

5. Ülkemizde coğrafya ve sosyal bilgiler dersi içinde yer alan coğrafya konularının öğretimi ile ilgili yeterli araştırma bulunmamaktadır. Bu konularda gerekli araştırmalar yapılmalı ve yayımlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akbaba, Sırrı, **Öğrenme Psikolojisi**, Atatürk Üni. Yay., Erzurum 1995.
- Çilenti, K., **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**, Kadioğlu Matbaası, Ankara 1984.
- Doğanay, **Hayati, Coğrafya'ya Giriş**, Çizgi Kitabevi, Konya 1999.
- Erden, Münire, **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Alkım Yayınları, Ankara.
10. 11. M.E.B. **İlköğretim Programı**, M.E.B. Yay. İst. 1995.
- Öztürk, B., **Öğrenmede Dikkat**, Milli Eğitim, M.E.B. Basımevi, Sayı 144, Ekim, Kasım, Aralık 1999.
- Saban, Ahmet, **Öğrenme Öğretme Süreci**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2000.
- Stalman-Jozeph-H”Teaching Geography at the School and Home”, **Eric Clearing House For Social Studies**, Social Science Education, Bloomington, 1991, s. 3-4. (Aktaran İsmail Taşlı, Milli Eğitim, M.E.B. Basımevi, Sayı 140, Ekim, Kasım, Aralık 1998.
- Şahin, T., Y., **İlköğretim Okullarında Öğretmen-Öğrenci Etkileşim Sıklığının Denkleştirilmesinin Sosyal Bilgiler ve Matematik Derslerindeki Erişime Etkisi**, Eğitim Bilim, Sayı 108, Nisan 1998.
- Şahin, T., Y., **Oluşturmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Dersinde Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenmeye Etkisi**, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Sayı 2, Aralık 2001.
- Şenünver, G., ve diğerleri, **Sosyal Bilgiler 6**, M.E.B. Yay., İst. 1998.
- Yılmaz, H., **Öğrenme Psikolojisinin Bulguları Işığında “Öğretim Sürecinde Daha Etkili Olma Yolları”**, Milli Eğitim, M.E. B. Basımevi, Sayı 128, Temmuz, Aralık 1995.